DE

EXTRAORDINARIA CITATIONE

DIVINIS AVSPICIIS
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
VVILHELMO HENRICO
SERENISSIMO SAXONIAE DVCE
AC PRINCIPE IVVENTVTIS

PRAESIDE

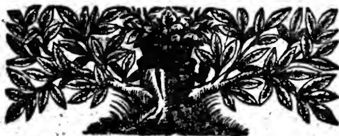
IO. PHILIPPO SLEVOGTIO, IC
CONSIL. SAX. ET ANTEC. FAC. IVR. H. T.
DEC. EIVSQ. ET SCABIN. SENIORE,
CVR. PROV. ADSESSORE

PVBLICE DISPVTABIT

FRID. HARTMANNVS FISCHER
DVRLACO-BADENSIS

A. D. IANVAR.

IENAE M DCC IV

TYPIS NISIANIS EXCVDEBAT
HENRICVS BEYERVS.

IN vniuerſum citatio omnis, ſiue vocatio ad iudicem; vel eſt *ordinaria* vel *extraordinaria*: quarum illa regulariter; hæc certis duntaxat caſibus locum habet. Ad priorem tria iſta requiruntur: vt fiat ſolis verbis; vt priuatim, licet publica auctoritate; vt ſine ſubſidio alterius magiſtratus. Extraordinaria igitur citatio eſt, quæ aut non ſolis verbis fit, aut fit publice, aut vocato in ſubſidium magiſtratu alio.

Naſcitur hinc triplex diſtinctio citationis. Primum enim aut fit *verbis* tantummodo, aut ſimul *re ac facto*, ſiue comprehenſione, quando reus vi d[illegible]tur ad iudicem. Deinde aut fit *priuatim*, aut *publice*. Tertio citatio aut *mediata* eſt, quæ *ſubſidiaria* quoque vel *requiſitoria* vocatur; aut *immediata*.

Verba vel *ore* proferuntur, vel conſignantur *litteris*; quod commune eſt tam publicæ quam priuatæ citationi. Ore ſeu viua voce, & quidem

A pri-

priuatim, citatur quis per apparitorem; publice per præconem. Lege VII *De restitut. in integr.* Vnde hæc *proclamatoria* citatio dicitur; et præco *vox legitima*, siue potius, vt Græca verba habent, *vox legis*, in Nouella LXIX, cap. 3. Adeantur notæ Gothofredi patris ad Nouellas, & Asconius Pedianus commentario in tertiam Verrinam Ciceronis. Vulgo id genus citationis vocant *Proclama*, ad imitationem Græci soni in *poema*, *programma*; sed barbare inepteque, vt alii monuere. Scripta citatio publica peculiari nomine *edictalis*, siue *edictum* vocatur, lege XV, §. 2 & 3 *De iure fisci*.

Verbis præterea, & priuatim quidem, ita citatio fieri solet, vt aut ipsi vocando, aut absentis familiæ, apparitor significet mandatum iudicis, literasve citationis exhibeat; aut si nemo ex familia etiam adest, has valuis ædium affigat. Citatio præsentis dicitur *personaliter* fieri, siue *in personam*, *in faciem*; absentis, *ad domum*. Lege I, §. I *De agnosc. vel alend. lib.* Clementina *De foro comp.* Atque hæc posterior, nisi scripta exhibeatur, tam clara voce peragi solet, vt vicini etiam exaudire possint.

Quod ad citationem, quæ scripto fit, attinet, variæ illius quoque sunt species. Quædam enim est *formalis*, formaliter siue diserte aliquem compa-

parere iubens; quædam *virtualis*, quæ tacite idem facit. Puta si quis facere aliquid ad certum diem iubeatur, quod constat in iudicio fieri debere. Non itaque pertinet huc *mandatum* iudicis, quo quis facere aliquid prohibetur: nec quo tale quid iubetur, quod necessarium non est in iudicio fieri. Quamquam istiusmodi mandata, si clausulam *iustificatoriam*, vt vocant, habeant, in citationem solent resolui. Quod huc non pertinet.

Alia porro citatio iniungit necessitatem comparendi; vnde vulgo *arestatoria* aut *coactiua* dicitur: alia, quam *monitoriam* appellant, significat tantummodo, actum aliquid iri, quod vt citatus agi videat, ipsius interest; de cetero tam aduersario quam iudici perinde est, licet citatus non veniat in iudicium. Sic debet reus comparere, si citetur litis suscipiendæ caussa: pro arbitrio se sistit, si producendi ab actore testes, si publicanda sententia.

Tertio quædam citatio *personalis* dicitur, id est, personam stringens; qua quis iubetur ipse in ius venire, denegato arbitrio procuratorem mittendi: quædam in arbitrio citati collocat, ipse an per alium comparere velit.

Quarto alia citatio continet comminationem poenæ, alia non est *poenalis*. Quo potest referri

primario distinctio in *simplicem*, siue *dilatoriam*, ac *peremtoriam*. Hæc enim non patitur amplius tergiuersari citatum; sed nisi se sistat, contumacem expensis mulctat, tandemque absente eo cognitum ac pronuntiatum iri comminatur. Altera simpliciter concipitur, sine denegatione vlterioris dilationis, atque etiam sine poena. Lege LXX & LXXI *De iudiciis*. Apud quosdam mentio fit citationis *inchoatiuæ* & *noninchoatiuæ*: illamque appellant primam, qua quis in ius vocatur; reliquæ necinchoatiuæ sunt.

Tandem distinguitur verbalis citatio in *generalem* & *specialem*, sed bifario significatu. Nam vel ad *citandos* respicitur, vel ad *caussam*. Illic generalis citatio appellatur, qua vocantur in genere omnes, quorum interest: specialis, qua Mæuius aut Sempronius, certum collegium, certa vniuersitas citatur. Respectu caussæ citatio generalis est, quæ semel fit ad totam caussam; specialis, quæ fit ad actus singulos.

Quid *priuata*, quid *publica* citatio sit, facile intelligitur. Illa eo fit ritu ac fine, vt paucis ipsam sufficiat innotuisse; hæc contrario modo se habet. Quinam sint modi vel publice vel priuatim citandi, ex his, quæ de verbali citatione diximus, constabit. Neque enim aliter quam verbis priua-

tim aut publice quisquam proprie loquendo solet citari. Si quis comprehendatur, & vi producatur in iudicium; vix quidem potest fieri, quin id publice innotescat: sed is scopus tamen non est violentæ ductionis, neque aut vox præconis aut edictum simul adhibetur. Potest hinc cum quibusdam primario ad priuatam citationem referri.

In *subsidiaria* siue *mediata*, vel rogatur alius magistratus, vt ipse iubeat citatum certo die se sistere, vel transmittuntur litteræ citationis, vtque magistratus curet, easdem alteri reddi, petitur.

In Clementina 11 *De poenis* mentio fit etiam citationis, quæ *ab homine* fit, & alterius, quæ a *iure*. Illam putauerim esse, quando iudex ipse aliquem vocat, constituto die certo, quo in iudicium veniat. Posteriorem, quando a lege quis non nominatim quidem, sed tacite in iudicium vocatur: dum præfinitur tempus certum, intra quod forte significare debet, paratum se iurare; aut intra quod est iurandum.

Quod de citatione per *campanam* aut *tubæ* sonitum aliqui monent, non est huius loci. Neque enim ita vsurpatur, nisi in caussis publicis: quando conuocanda vniuersitas aut etiam collegium, vel tributum soluendum; et quibusdam locis, in caussis criminalibus. Quod de Tubinga testatur

Lauterbachius. Videatur quoque lex x *De publ. iudic.* & ad eandem Cuiacius Obs. xx, 11, vbi de citatione per buccinam.

Habet citatio extraordinaria, tam *publica* quam *priuata*, ex notissima de extraordinariis remediis regula, tum demum locum, si ordinaria aut prorsus fieri nequeat, aut non cum effectu necessario. Lege xvi *De minor.* Ideo autem extra ordinem solum locus datur citationi tum *reali*, vt vulgo appellatur, tum *proclamatoriae* & *edictali*, quod realis speciem exsecutionis habet, quodque tam illa quam reliquae, licet infamiam aut labem cuiquam per se non adspergant, coniunctae tamen sunt cum imminutione quadam existimationis.

De comprehensione res manifesta est. Quae etiam citatio fit per proclamationem, quaeque per edictum, quoniam incurrunt in oculos hominum, atque innotescunt palam, caussam vtrique rumoribus praebent. Hinc vulgo *edictalis* citatio remedium *exorbitans* vocatur. Ad quam hoc insuper accedit, quod moribus nostris plus apparatus & impendii requirit, quam reliquae species. Quamquam certis casibus nec citatio realis sine apparatu est ac sumtu maiore.

Ceterum, quoniam existimationis respectus potissimum facit, vt isti citandi modi pro extra-

ordinariis habeantur: statim apparet, contra homines malæ famæ facile locum inuenturos. Quin, quoniam moribus receptum est, vt id genus homines, itemque fugitiui ac latitantes, aut comprehendantur, aut voce præconis edictove citentur: tanto cautius in vocandis aliis idem debet fieri. Quod si id negligatur a iudice: non citatio modo nulla est, atque irrita, sed locus quoque appellationi datur ob contumeliam. Videatur Meuius Decis. I, 255, & IV, 361. Carpz. Proc. VII, 4, 1.

Quare ne temere alium lædat iudex, & sibi facessat negotium, e re ipsius fuerit, prudentes in consilium antea vocare. In citatione, quæ cum comprehensione fit, hoc frequentissimum est. Edictalis ne quidem in concursu creditorum sine sententia collegii iuridici facile vsurpatur. Carpz. d. I num. 7 Suend. ad Proc. Fibig. pag. 97.

Voce præconis, siue proclamatione publica, citantur tam personæ *certæ* quam *incertæ*; modo illæ aut latitent, aut hinc inde vagentur. Sed variat eius *vsus*, pro loci cuiusque consuetudine. Tantus certe non est, quantus citationis edictalis: quia vox præconis paucis innotescit. Qua de caussa in authentica *Qui semel*. Codice *Quomodo & quando iud. sent.* actor contumax, siue qui litem differt prosequi, edictis citari iubetur.

So-

Solet vero prior illa subinde in ecclesia etiam, certis tamen casibus in cathedrali solum, per sacerdotem fieri. Exemplum est in Clementina *De foro competente*. Praecipue vsurpatur in vocando *desertorem* coniugem: hocque casu moris est, edictum citationis & recitari e suggestu sacro, & publice affigi. Carpz. Iurispr. consist. lib. III, def. 63, 4. Quanquam posterius haud necessarium est. Vantius De nullit. sentent. ex def. citat. n. 121.

Praeterea vsus proclamatoriae citationis in *contrahendis matrimoniis*. Iussit enim Innocentius III pontifex, cap. III De clandest. despons. *matrimonium per presbyteros publice proponi, competenti termino praefinito: vt intra illum, qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat*. Vocatur citatio haec *denuntiatio*, item *bannum*. Quod quum initio moribus solum receptum esset in Gallicana ecclesia: ex concilio Lateranensi, sub dicto Innocentio, in ius commune transiit. Videatur Alteserra in Pontificis huius Decretales, cap. XXVII *De spons.* & cap. III *De cland. despons.*

Facile constat, vt edictali citationi locus sit, non sufficere, abesse citandum, & quidem extra territorium ius dicentis, ac forte etiam domicilium fixum non habere. Modo enim certum sit, vbinam commoretur, tentanda prius est priuata citatio

ratio, per litteras subsidiarias. Nou. cxxiv cap. 5, Carpz. Proc. vii, 4, 23, & Defin. for. 1, 2, 29. Hinc si quis abierit vel aufugerit quidem, sed postea loco certo commoretur: pro fugitiuo non amplius, multo minus pro vagabundo habendus, nec edicto vocandus est. Meuius Decis. 1, 253.

Itaque, vt posterius fieri possit, requiritur, aut *nesciri*, vbinam locorum agat citandus, aut *frustra* eum priuatim citari. *Nescitur*, si vel latitet prorsus, vel hinc inde vagetur, nullumque certum habeat commorationis locum. Gail. Obs. 1, 57, 4, Græuæus lib. 1, concl. 57, 20, Carpz. Proc. d. l. §. 2. Neque refert, verum reus an testis sit, qui latitat aut est vagabundus. Ruland. De commiss. part. 1, lib. 5, cap. 5, lit. g.

Frustra quis citatur priuatim, vel sua vel magistratus culpa, vel aliud ob impedimentum. *Sua culpa*; qui *facit, impedit vel procurat per se vel per alios quoquomodo, ne ad eum possit citatio peruenire*. Clem. 1 De iudiciis. Quo casu tamen tunc demum opus esse edicto arbitror, si nequeat citandus doli conuinci. Nam de cuius dolo constat, merito pro contumace habetur, ac ne priuatim quidem citari amplius debet. Si, exempli caussa, palam non admittat nuntium; si non accipiat citationem oblatam; si acceptam reiiciat; si prohi-

B beat,

hibeat, ne affigatur portæ aut valuis ædium, aut in loco patente reponatur: vel si talia curet fieri; & ea fecisse aut curasse, per nuntium iuratum, aliove modo reuincatur.

Neque tunc obstat quidquam, quo minus etiam definitiua sententia feratur. Carpzouius Resp. 111, 23, & in Proc. d. l. num. 24 & sequ. Quamquam non est dubium, quin istis casibus vocari quis per edictum queat, si ita videatur iudici; neque enim est, quod citatus de iniuria sibi facta conqueratur; et minus negare postea poterit contumaciam. Aduersus nuntii quippe aut aliorum testimonium probatio in contrariam partem admittitur. Mascard. De probat. vol. 11, concl. 1091, num. 10. Ac subinde, ad præscindendam omnem effugii occasionem, consultius est, edicto adhuc vti. Perillustris Baro de Lyncker Decis. CC.

Culpa *magistratus* frustra quis priuatim citatur, si ille iniuste auxilium deneget, noliique reum, aut quisquis vocatur, sistere se iubere. Laudatus Baro de Lyncker Decis. CC. num. 111. Qua in re sufficit quoque iusta præsumtio, denegatum iri auxilium. Puta, si apertus sit hostis, vel alia adsint argumenta. Hinc ne eludatur citatio, moris est in Camera Imperiali, vt per edictum vocentur, qui Romano Imperio non subiecti sunt. Gail.

Obs.

Obſ. 1, 56, 7. Opus vero eſt hoc remedio in diuerſis rebuspublicis. In eodem imperio ad officium compelletur inferior magiſtratus, ſuperiore adito.

Quando iniuſte auxilium denegetur, non ſemper eſt liquidum. Notabile exemplum eſt in Deciſionibus Lynckerianis, numero DCCLV. vbi de aduocatis partium extraneis, & de alterutra parte extranea, ſi iudicem in iudicio iniuriis afficiant, agitur; pariterque litigantem partem citari poſſe in ſubſidium, docetur. Carpzouius Reſp. V 1, 97, cum Maranta contrariam tuetur ſententiam: ne duo ſpecialia concurrant, iudexque non in cauſſa modo propria, ſed in eum etiam, qui iuriſdictioni ſuæ non ſubiectus eſt, ius dicat. Quo efficitur, vt tunc ſolum puniri extraneus aduocatus poſſit, ſi non ipſum iudicem, ſed aduerſam partem iniuriis læſerit. De quo egerat Reſponſ. 1 1, 27.

Poſtremum impedimentum eſt, *ſi citandorum domicilia ſiue loca non poſſint tuta libereve adiri.* Clement. De iudic. & De foro compet. Vt ſi quis apud hoſtes aut rebelles degat; ſi potentior aliquis ex cauſa odioſa ſit citandus; ſi peſtis alicubi graſſetur. Gail. 1 Obſ. 57, 2; Gran. d. l. num. 28.

His igitur caſibus etiam illi, de quorum nomine, ſtatu & conditione, quantum ſatis eſt, con-

B 2 ſtat

ſtat iudici, poſſunt extra ordinem edicto citari. Aſt quorum ne nomen quidem noſcitur, & vtrum plures vel pauciores ſint: in his vocandis tam neceſſarium eſt extraordinarium remedium, & quidem edictum, vt nec praeconis vox, niſi certis caſib ; ſufficiat; paucioribus enim haec, vt diximus, innoteſcit.

Atque adeo receptum eſt, vt ſolam ob *multitudinem* vocandorum, licet de ſingulis conſtet, aut conſtare facile queat, illud adhibeatur. Siue quia non eſt, quod quisquam exiſtimationi ſuae inde metuat; ſiue etiam, vt labori ac ſumtibus parcatur. Graeu. n. 16. Carpz. Proc. d. l. num. 34.

Edictalis igitur citatio locum habet, ſi poſſeſſor rei incertus ſit; ſi concurſus creditorum oriatur; ſi heres deliberans de adeunda hereditate, & in conficiendo inuentario occupatus, noſſe cupiat, quantum ſit aeris alieni, & quo iure quisque creditorum nitatur; ſi vendenda ſint bona debitoris ſub haſta, aut priuatim etiam emantur; ſi quis caſtrum emat vel praedia, ſecurusque eſſe velit de euictione.

Vocandi tunc omnes quorum intereſt, quique ius aliquod in bona praetendunt; & quidem vniuerſali edicto; partim quod incerti, partim etiam quod numero plures ſunt. Idem dicendum, ſi

com-

complures administratores vnius rei; quin si lis cum vniuersitate, nondumque constituti syndici fuerint.

Illud tamen istis casibus obseruandum est, quoniam fieri potest, si in genere multitudo citetur, vt etiam pupilli ac minores intersint: nominatim horum faciendam esse mentionem; non singulorum quidem, sed vniuerse. Alias non intelliguntur citatione & sequente sententia comprehensi, Consule Gail. 1. Obs. 57, 6 sequ. Graeu. num. 17. Mynsing. Obs. 11, 47, Carpz. Proc. §. 3.

Ex hisce cognoscamus licet, vsum edictalis citationis esse in caussis tam ciuilibus quam criminalibus. Atque in his quidem ex eo capite, quod reus aut latitat, aut hinc inde vagatur, adeoque nescitur, cuiusnam magistratus auxilium sit requirendum.

Par ratio in malitiosa desertione. Carpz. Jurispr. cons. 1. 1, 62, 11 & sequ. Quamquam citari etiam edicto potest, qui quaeve sine malitia, sed ex honesta caussa, aut forte vi raptus, raptave, aut ex mentis alienatione diu abest, dum interea, quo peruenerit ignoratur. Nam magis tunc consulendum conscientiae alterius coniugis, nouum matrimonium quaerentis, Decis. Lynck. MCXXI.

In ciuilibus plerumque vel incertum est, quisnam

nam citari debeat, vel numerus citandorum est paullo maior. In concursu creditorum interdum & debitor, si vbi locorum reperiatur, haud constet, per edictum citatur. Decis. Lynck. CCLIX.

Quod in caussis criminalibus ad delicta attinet, in quae decernenda edictalis citatio, sufficit ea relegationem, licet temporariam duntaxat, mereri. Quae poena interdum aduersus stupratorem quoque locum inuenit: atque hinc & locus edictali citationi. Ordinarie alias contra stupratorem non decernitur, quamuis petente muliere: maxime, si ille pro fugitiuo haberi vere nequeat; & insuper stuprata destituatur probationibus, sola innitens iurisiurandi delatione. Decis. Lynck. CCCCXLIV & DCCCCLXXIII.

Siue in modum inquisitionis solum, siue per accusationem ad bannum agatur, vsum habet edictalis citatio; sed stilo diuerso. Illic comparere iubetur reus, vt respondeat iudici, articulos certos interrogaturo, tandemque, vt audiat se ob contumaciam, tanquam confessum & conuictum, condemnari: posteriore casu iubetur comparere, accusatori responsurus; postremoque, vt audiat se proscribi. Quae proscriptio barbare quidem, sed significantius tamen, *bannum* appellatur. Ad quod procedi nequit, si delictum, cuius reus factus est

pro-

profugus, ad poenam mortis contumaci dictandam non sufficiat; aut plurium delictorum suspectus, in eo iisve, quod, quaeve extremum supplicium merentur, non satis sit indiciis grauatus. De cetero iis etiam casibus, quibus haud dubie procedi ad bannum potest, consultius interdum est, tamen sola inquisitione persequi. Cui conformanda est edictalis citatio. Videatur Dominus baro de Lyncker Decis. CXL & CCCCLX.

Vt ad ipsam formam accedamus, omnia edictum continere debet, quae priuata citatio litteris consignata. Carpz. Proc. d. l. num. 37. Iubetur in eo citatus comparere, & caussam vel testimonium dicere, aut jus suum proponere ac probare, addita comminatione, pro diuersa ratione negotii, quod agitur. Gail. d. l. num. 7. Spatium temporis, intra quod compareat citatus, legitimum sit oportet, nec vel dies deficiat. Carpz. Iurispr. cons. 111, 64, 8 & sequ. Praxi crim. CXL, 64. Olim in foro Saxonico per *tria* quatuordecim dierum interualla citatio repetebatur: hodie tempora illa in vnam coniunguntur, quae *peremtoria* appellatur. Carpz. Jur. cons. d. l. def. 61. & 64, Praxi crimin. d. l. num. 62.

Ceterum, tametsi trina illa, quae in peremtoriam commutata est, citatio, apud Saxones non amplius vsurpatur; peremtoria tamen sex heb-

do-

domadas continens cum tribus diebus, si emanserit citatus, iterum iterumque solet repeti. Et in processu banni primum iubetur reus comparere, addita solum generali monitione. Vbi contumax fuerit, sequitur altera citatio, quæ comminatur reo, denuo emansuro, poenam contumaciæ. Hac quoque citatione frustrata, publicatur tertia, monito reo, fore, vt pro confesso & conuicto habeatur, nisi comparuerit. Siue, quod grauius est, iubetur comparere, seque legitimis impedimentis districtum fuisse, probatum dare. Germanice appellamus *Ehehaften*. Vbi rusum emanserit reus, neque probauerit dicta impedimenta: pro confesso tandem & conuicto habetur, proscribiturque; damnatoria sententia itidem in tribus diuersorum dominorum territoriis publice affixa.

Hoc in prouinciis Saxonicis hodie obtinet, olimque obtinuit in Electoratu. Aliud tamen postea Lipsiensibus Scabinis, referente Carpzouio placuit: vt reus, si ex actis constet de citatione prima rite facta, in altera statim iubeatur probare impedimenta legitima. Theod. Crimin. XI, 4, 50, Carpz. Praxi crim. CXL, 74, Dec. Lynck. MLXXVIII.

A citationibus istis diuersæ sunt ceteræ edictales citationes, pariter in tribus distinctis territoriis affigendæ: quibus toties vocatur reus, quoties publican-

blicanda sententia. Cautela tamen hac vtuntur, vt prioribus citationibus statim inserant terminum sententiæ publicandæ. Consulatur Praxis criminalis, siue *Anweisung zum Inquisition vnd Achts-Proceß*, quæ Altenburgi prodiit, p. m. 353, 354, 355, 358, 362 & sequ. Quin & interdum obseruo, [illegible] ferunt circumstantiæ, non tantum omitti processum banni, licet locum habeat; & in crimen sine accusatore inquiri; sed ipsas edictales citationes ita constringi, vt singularum, quibus alias opus erat, termini in vnam compingantur. Decis. Lynck. CCCCLX.

12. Illud peculiare est in genere hoc citationis, quod non traditur citato, aut vlli ex familia eius, sed proponenda siue *affigenda* est in loco publico; cuius generis sunt curiæ & templa, vnde conspici ac legi ab omnibus potest. Neque enim sufficit *recitatio*: sicut nec ea opus est, nisi aliud vsu obtineat. Græu. lib. 1. concl. 57. consid. 1. Vantius de nullit. sent. ex def. citat. n. 135. Carpz. Proc. d. l. n. 37 & sequ. Sic recitatione suggestu sacro frequens admodum, quamquam non simpliciter necessaria est, quando coniux desertor citatur; & alibi [illegible] creditorum [illegible] [illegible] affigendi [illegible] necessitas, vt in [illegible] *[illegible]*, ad constituendum iudicium, [illegible] C non

non sufficiat, nec audiatur senatus vel syndicus, si nomine illius edictum accipiant, aut pro publicato habitum iri promittant, Grau. d. [illegible] num. [illegible] Affigendum etiam est edictum non apographum, sed *authenticum*: quod illud fidem parem non mereatur. Vant. d. l. num. 156.

Licet exemplo citationis, quæ fit per præconem, recte negetur, simpliciter necessarium esse, vt edictum pluribus in locis affigatur: & quotus quisque morem in academiis receptum ignorat? consensu tamen statuunt interpretes, longe id tutius fore, quo minus de ignorantia sua excipere citatus queat. Grau. d. l. consid. 1. Certe non in Germania modo, sed passim alibi receptum est, vt in caussis magni momenti, in tribus diuersorum dominorum territoriis citatio affigatur. Carpz. Proc. d. l. & ad Const. elect. 1, 2, 29, Iurispr. consist. 1, 62, Prax. crim. CXLI, 66. Etiam hoc obtinet in debitore, cuius bona obærata sunt, citando, si concursus creditorum fiat. Quod e iam supra allegata Lynck. Decis. [illegible]

De vsu Curiæ Romanæ videatur Vantius d. l. num. 130 & 133. Constat ex Gailio quoque & aliis, in Camera Imperiali tria minimum loca nominatim ab eo designari debere, qui citationem petit: siue id faciat in libello supplici, siue postea in ipso

iudi-

iudicio, vt hoc pacto statim appareat, iudicio vbinam publicandum sit edictum. Iure Electorali Saxonico, si controuersia de feudo sit, constitutum est, vt publicatio fiat in tribus ciuitatib. *des engern vnd weitern Ausschusses*. Tunc enim tria diuersarum iurisdictionum loca requiruntur. Videatur *Erörterung der Landes Gebrechen*, tit. *von Iustitien-Sachen*, §. 10.

Loca hæc a domicilio citandi, aut si vagabundus est, a loco vbi frequentius versatur, proxime abesse debent: vnde scilicet verisimile est, facilius citationem innotescere citato posse. Alias pro contumace neutiquam habetur. Vantius d. l. num. 140. Carpz. Proc. d. l. §. 2.

Publicatione hunc in modum facta, quia inde præsumitur facile totum negotium cognosci posse a citato, non requiritur, vt ipsum edictum eidem a magistratu loci, vbi forte reperitur, exhibeatur: satis est, hanc scriptura fide digna testari de publicatione, idque testimonium actis iudicii adiungi. Requisita eius tradit Carpz. Iurispr. consist. l. 3. d. 9. De cetero necessarium est, vt in singulis locis affixum hæreat edictum per integrum spatium legitimum, ne tota citatio vitietur. Quod obseruandum tam aduocatis fisci, quam iudicibus, ne, quod subinde fieri videmus, reus contumacia frustra accusetur. C 2 Vt

Vt vero dictum in modum citare quis alium possit, necessarium est, iurisdictionem habeat in eundem, siue personæ siue bonorum ratione: alias potius adeundus est iudex competens. Fundatam in extraneum censetur iurisdictio variis casibus. Primum si iam inchoatum iudicium, & insidentibus nouis caussis noua opus citatione fuerit. Deinde si plures consortes fuerint, & causa connexa. Item si quis non modo contraxerit in certo loco, sed ibidem bona immobilia possideat. Argumento legis XIX, §. 1 *De iudic.* Alias enim tum demum locus contractus iurisdictionem tribuit, si reus in eo deprehendatur: secus ac in delicto perpetrato. Tandem si ratione rei sitæ aliquis actione in rem conueniatur. Lege extrema Cod. *Vbi in rem act.* Aut si actor arestum in rebus debitoris impetrauerit: hoc enim imitatur actionis in rem naturam.

Præter iurisdictionem aliqui interpretum requirunt, vt iudex etiam sit summus, non ab alio dependeat. Verum nulla reddi potest ratio sufficiens, & vsu fori tum in Germania, tum alibi contrarium receptum est. Carpz. Proc. d. l. num. 99 Vantius d. l. num. 25.

Quod porro de summo principe dicitur, licere absolute, ac sine citandorum & caussarum respectu eum posse edictis citare, videtur Menochio frustra accusetur.

Consil. 6, 95; iidem idonea nulla iuris ratione firmatur. Nam licet legislatori minus constrictæ sint manus, quam quibus leges præscribuntur: non conuenit tamen, ordinem processus bene constitutum transgredi; cumprimis si in contumeliam & iniuriam aliorum fiat. Quam princeps æque, vt inferior priuatis hominibus inferre potest. Quare suadendum est potius, ne temere quidquam in hoc negotio agat; quin dubia re prudentes prius consulat.

Quod ad *delegatum* iudicem attinet, non sane creditur delegans, aliam ei potestatem dedisse, quam qua ipse ordinarie vtitur, & vti debet. Constat etiam, non licere delegato ferire quemquam banno aut excommunicare: quod poenæ hæ grauioris momenti sunt. Edictalis igitur citatio quoque, vtpote exorbitans remedium, non intelligitur permissa, sed specialis concessio requiritur, nisi consuetudine aliud introductum. Gail. Obs. 1, 57, 14. Vtrumque hoc certum est de iudice, cui inferior magistratus caussam delegauit. Delegatum seu commissarium principis posse edicto citare, argumento est authentica *Qui semel.* C. Quomodo & quando iudex. Interpretes tamen & heic requirunt expressam concessionem. Et vsu Romanæ curiæ id obseruari testatur Vantius d. l. num. 126, 27.

ter Rulandus De commiss. parte 1, lib. v, cap. 3, commissarium Cæsareum negat inconsulta Camera quemquam edicto citare posse. Vnde restringenda sunt, quæ idem habet sequente cap. 4, 19. Addatur Hilligerus ad Donell. lib. XXIII, cap. 9, lit. H.

Vbi iam omnia recte se habent, qua caussam, qua formam, qua citandos & qua citantem ipsum: idem inde effectus tam in criminalibus quam ciuilibus caussis sequitur, qui ex citatione ordinaria: vt nisi comparuerit vocatus, pro contumace, & ex contumacia pro confesso conuictoque habeatur. Clementina 1 *De iudic.* Carpz. Proc. d. l. §. 5; & Iurispr. cons. III, 63, 6. Dominus baro de Lyncker, Decis. CC & DCCLV.

Restringunt hoc aliqui ad caussas minoris praeiudicii: quia edictalis citatio non certam notitiam inducat. Vbi autem maius præiudicium vertatur, haud sufficere coniecturas, sed constare debere de notitia citationis. Vnde nec citatum, si non compareat, excommunicari aut beneficio priuari posse. Vide Vantium d. l. num. 141. Quæ sententia æquitatem habet. Sed spectandus tamen vbique fori vsus. Sane in banni processu, in quo agitur de rebus maximi momenti, nullum attenditur discrimen.

C Ne-

Nemini interim, qui proscriptus est, ius subla-tum innocentiæ suæ probandæ. Nam vt, ita quis punietur, nondum vere conuictus aut confessus; sed ex sola præsumtione, quam contumacia parit; aut ex fictione iuris, quæ alias par veritati; iusta ratione vlla nequit defendi. Vide Const. Cam. art. XXII, Gail. De pace publ. lib. II, cap. Coler. Decis. I, 108. Carpz. Prax. crim. CXL, num. 91. & sequentibus. Interim, vtrum ad probationem innocentiæ, post lapsum præfiniti temporis, admittendus sit reus, & vtrum contumaciam allegatis legitimis absentiæ caussis purgare queat, controuersi iuris, & alibi contrarium consuetudine receptum esse, testatur Gailius in De arestis Imperii, cap. X, 33.

Citatio extra territorium citantis, nulla est, nisi requiratur magistratus loci, vbi agit citandus. Quod ordinarie fit litteris. Colerus II; De proc. execut. 7, 17.

Iure communi sola domus, quam quis alicubi possidet, licet super ea litigetur, & hactenus fundatum sit forum rei sitæ, non sufficit, vt dominus ædium sine subsidio citetur. Neque enim ipse subiectus est citanti; & citatio stringere citati personam debet. Carpz. Proc. VII, 5, 15, Decis. Lynck. MXXIII.

Ta-

Tametsi ius est domino directo feudi, emphyteuseos aut census, vasallum, emphyteutam, aut qui censum debet, si non petierint tempore iusto renouationem; si rem alienauerint sine consensu domini; si non soluerint canonem, aut alias digni quid animaduersione commiserint, citare, & aduersus contumaces ferre sententiam: vbi tamen alium habuerint ordinarium iudicem, nec reperiantur in finibus domini, in subsidium citandi sunt. Decis. Lynck. DCCCLXXXVI.

Si iurisdictio superiori atque inferiori iudici communis sit, quam *concurrentem* vocant, quæque *cumulatiue* concessa dicitur: dubium non est, quin subiectus inferiori a superiore citari possit sine subsidiariis litteris. Talis intelligitur iurisdictio, quæ simpliciter, aut iure priuilegii impertita: talis etiam in dubio præsumitur, quamuis per contractum aut titulo oneroso quæsita sit. Franckius 1 Resol. 18, 2 & sequ.

Contra ea, vbi iurisdictio inferiori *priuatiue* data est: ius dicturus superior in caussa, quam sibi, & quatenus non reseruauit, omnino litteris illis opus habet. Neque enim licet superiori, per quodcunque inferioris iura turbantur. Turbantur vero, quando id sibi arrogat, quod in alium per abdicationem transtulit. Atque hæc in nostro Imperio

perio est ratio iurisdictionis, tum quæ ab Imperatore Ordinibus, tum quæ ab his iterum vasallis, aut aliis inferioribus magistratibus, concessa est, ac solet concedi. Colerus II De proc. execut. I, 162 sequ. Carpz. Decis. CCVIII, 2 sequ. Proc. II, 2, 31, & VIII, 3, 93 sequ. Franzk. d. l. num. 6 & sequ.

Si negotium ipsum, quod coram superiore iudice geritur, ita comparatum sit, vt nulla in eo iuris dicendi potestas inferiori competat: superior, non adito prius inferiore magistratu, id omne potest; sine quocunque rite expediri negotium nequit. Nec enim hoc casu vlla turbatur, quippe quæ nulla adest, inferioris iurisdictio. Franzk. c. l. num. 16. Atque hic omnino effectus est reseruatæ *superioritatis*, vt perinde haberi debeat, ac si nullus plane alius esset iudex. Nec opus, vt ad vulgatam, ex lege V C. *De offic. rect. prou.* regulam confugiamus: superueniente maiore magistratu, cessare inferioris iurisdictionem. Hæc etenim in iis caussis duntaxat locum inuenit, in quibus maior pariter ac minor magistratus *subordinatam*, vt vocant, vni superiori potestatem habent.

Tali casu igitur interdicens subiectis, ne superioris citationi, citra subsidium factæ, pareant, nihil

D omni-

omnino agit: neque potest, si steterint sese citanti, quam iisdem dixit multam, exigere. Schilterus ad Pand. VI, 10.

At tamen, inquis, citatio vim obligandi habet, facitque, vt contumax poenam incurrat: vnde non potest non sequi, alienae iurisdictionis turbatio. Respondemus: Citatio sua natura nullam continet violentam coactionem, nec requirit praecepta & mandata poenalia: sufficit enim contumacem caussa & expensis multari. Quarum exactio tum demum vim, atque hinc subsidium inferioris magistratus requirit, si condemnatus eas non sponte soluat.

Quid autem, si addita multa certa, vt fieri interdum solet, a superiore iussus quis fuerit comparere? Repugnat haec citandi ratio, in Saxonia certe, manifesto iuri, quod contumaciam ad summum ipsius caussae amissione vult coercere. Caueτe hinc sibi iudicem, qui ista multae comminatione, vult Carpzouius, Decisione CCIX, 14 seqq. Sed tamen, si contingat, superiorem sibi indulgere plusculum: idem statuendum fuerit, quod de litteris, quibus ad edenda documenta possessor compelli solet. Hae etenim ex eo ipso, quod multam comminantur, & quoddam imperii exercitium arguunt, quo sane non potest non inferio-

ris magistratus iurisdictio turbari: nequeunte pro-fessori documentorum, nisi per subsidium, vide Carpz. Dec. CCVIII, 16 sequ.

Ad caussas reseruatas pertinent, quae consisto-riis, & quatenus sunt propriae. Franzk. d. n. 16. In Electoratu tamen Saxonico fit citatio subsidia-rie, aut per antristitem ecclesiae: deuitandis nempe ambagibus, ne obtentu citationis illegitimae, con-tumaces occasionem & spatium habeant fugiendi iudicii. De cetero in citationibus istis nulla fit ex-pressa *subsidii* mentio. Io. Schilterus ad Pand. c. n. 10.

Caussa per appellationem deuoluta ad supe-riorem, quiescere incipit inferioris iurisdictio: vt is hactenus ea priuatus censeatur. Haud itaque opus subsidiariis litteris: quum nequeat caussa recte cognosci & componi, nisi vocatis partibus. Quare vt huic ipsi miscere se non debet inferior: ita nec debet morari eandem, litem de citatione mouendo. Zang. De except. parte II, cap. I, 116, Berlich. I Conclus. II, 14, Carpz. Proc. VII, 3, 38, Franzk. d. l. num. 18 sequ. Alicubi aliud pacto aut consuetudine introductum. Sculterus ad Mo-dest. Pist. II Quaest. 53, 4, Carpz. III Resp. 23, 5 sequ. Proc. d. l. num. 39, 44 sequ.

Testimonii dicendi caussa, siue in negotio ec-

D 2 clesia;

[illegible]iasticorum, siue in nihili quiddam; sed postquam appellatum fuit; euocatio recte fit a superiore, sine inferioris subsidio. Facit enim nexus causae sequentis ut quod in principali fas est superiori iudici, idem liceat in caussa minus principali. Reusch. Quaest. [illegible]; Franzk. dicta Resol. XVIII, n. 24 & seqq. Quod si prior illa non ecclesiastica, nec per appellationem ad superioris iudicium delata sit; neque alias reseruatis accensenda, par est, praeuio & consensu inferioris iudicis citationem fieri.

Quod ius Imperatori in terris Ordinum Imperii; quod his in ciuitate ac locis, in quae aliis iurisdictionem concesserunt, competit, ut reseruatae sibi eminentioris potestatis: eodem gaudent commissarii utrorumque. Gailius 1. Obseru. [illegible]. Nec minus regimen & curia, aut aliud supremum collegium principis, quin & quibus hi ipsi caussam delegarunt. Frantzk. d. num. 41 & 42.

Camera quoque Imperialis & sibi, & quibus committit negotium, potestatem hanc obedientiae subiectos Ordinibus Imperii testes, in caussis quarum cognitionem habet, sine subsidio euocandi. Nec rara huiusmodi citationis exempla; Ordinibus, qui reniti sustinuerunt, per mandata sine clausula tandem compulsis acquiescere. Saxoniae tamen Principes negant, se lege hac aut consuetu-

dine teneri, sed fartam tectamque hactenus suam se conseruasse libertatem. Quo de Rulandus lib. V. De commissariis, cap. 3,25. Gailius dicta Obseru. XCVIII, Franzkius c. I. num. 42, Carpzouius dissertatione De non appellandi priuilegio, quod Saxoniæ Principibus competit, thesi 29.

Si cui negotium certum vniuerse mandatum sit, vt quæ mandantis partes ac iura sunt, exequatur: præsumitur quidem tacite potestas impertita, testes vel citra subsidium, vel per subsidiarias litteras citandi, pro iure mandantis. Sed tutius tamen est, quia commissiones stricte accipiendæ sunt, ne temere mota dubitatione, caussa protrahatur, mandato id diserte inseri. Quæ occasio cautelæ est, vt petatur statim, commissario hanc potestatem concedi. Rulandus indicato lib. V, cap. 4,21.

Qui criminali iurisdictione gaudet, quamuis sine potestatis prærogatiua, siue *superioritate* in minorem judicem; idem, quod alias superior ex reseruatione, si citari criminis reus debeat, sibi arrogare possit. Nam habenti inferiorem iurisdictionem, nullum in his caussis cognoscendi ius competit, & permissum maiori magistratui intelligitur sine subsidio alieno, quodcunque iurisdictionis suæ vsus postulat. Quod & supra monuimus. Hinc pariter ad capiendos, & in custodiam du-

cendos reos, nil opus inferiorem compellari. Carpz. Resp. 50, & Praxi crim. CIX, 80 & 84.

Alia fuerit ratio, si minor iudex reos delictorum, quamdiu in finibus suis egerint, & ipse apprehendere per suos potest. Germani vocamus, *den Angriff haben.* Eodem casu testes etiam, secus quam alias fieri solet, subsidiarie citari aequum est. Decis. Lynck. CCXLI.

Sic quoque reorum custodes, qui minori iudici subiecti sunt, sine litteris subsidiariis citari haud debent. Sane pertinet haec citatio ad peragendam securius inquisitionem: est tamen actus ciuilis iurisdictionis, & quidem alii iudici competens, vt a maiore exerceri nequeat sine turbatione finium. Capzouius I Respons. 50. Haud minus requirendus inferior iudex, vbi aufugerit reus, & eius bona annotanda, aut parentibus & cognatis, ne quidquam subsidii mittant fugitiuo, inhibendum fuerit. Struuius Exerc. XLIX, 97.

Iudex domicilii, quam habet iurisdictionem in sibi subiectum, eandem, donec mutetur illud, retinet, quocunque aliquis locorum abeat. Quamdiu enim hic abest, peregrinari videtur. Lege VII C. *De incolis.* Neque a nexu isto liberat, nuda contestatio de proposito mutandae sedis, aut si quis hoc agat, vt alio commigret. Requiritur, vt domici-

micilio relicto iam nauiget, aut iter faciat, alio se collaturus. Lege XX & XXVII, §. 2 *Ad municipalem.* Hinc & iurisdictio competit iudici prioris domicilii, si quis ibidem contraxerit, antequam alio cum familia abiret; licet facta mutatione, nunquam illuc reuertatur. Lege II Cod. *De iurisdictione.*

Idem dicendum, si quis in loco domicilii delinquat: sortiri hunc ibidem forum, quocunque postea sedem transferat. Contrahi enim videtur, vbicunque aliquis, licet non ex crediti caussa, obligatur. Lege XX *De iudiciis*, principio legis III *De re militari*, & lege I Codicis *Vbi de criminibus agi oporteat.*

Ergo citari potest reus, his casibus, a prioris domicilii iudice: maxime, vbi iam acceptum fuerit iudicium ante illius mutationem. Lege VII & XXX *De iudiciis*, lege XIX *De iurisdictione.* Neque enim ad hoc vlli prodesse fraus sua debet, vt alio transferendo litem, oneroso prioris domicilii effectu liberetur.

Interim legitima requiritur citatio, cap. XIX *De foro competente.* Qualis quin subsidiaria sit, non dubitatur. Verum & citari potest reus, more aduersus absentes alias recepto, in loco prioris domicilii, si aedes ibi habeat. Gailius I Obseru. 56,

Zieg-

Zang. ei, ad Lancel. lib. III, tit. 5, §. 6. Aut & in noui domicilii loco, citra subsidiarias litteras. Hoc certe effectu, vt obligetur citatus, & contra emanentem, tanquam contra contumacem, procedi queat. Io. Bapt. Costa De remed. subsidiar. cap. XVI, 5.

Neque enim negare ille poterit, ius in se esse citanti; & excipiens de iure noui iudicis, tanquam tertii, merito non auditur. Neque par in iudice prioris domicilii, quæ in iudice rei sitæ, est ratio: quamquam Gailius & huius citationem, sine subsidio factam, eatenus vult efficacem esse, vt reo contumace actor in possessionem rei petitæ mittatur. Vide Obseru. I, 56.

Ceterum, quidquid pro hac sententia dici potest; quam æquum etiam videatur Menio, VII Decis. 390, iudicem territorii, e quo quis citatur, hac in re conniuere: quoniam tamen non desunt negantis sententiæ defensores, & nuntiis, quibus mandata, siue per litteras, siue verbis tantum fiat, citatio, periculum inde non raro procreatur: præstat negotium hoc subsidiarie expediri.

Qui alibi domicilii effectus est, ratione citationis; hunc obseruare licet in Saxonia, citra respectum domicilii, tantum ex landsassiatus jure. Est enim in his terris, sicut in Bauaria quoque & Has-

Hassia, atque alibi id singulare, vt nemini aliquid possidere sine onere subiectionis: cuius caussa etiam iusiurandum, quod barbare *homagium* vocatur, iurandum est. Quandoquidem igitur ex sola possessione obstringitur quis ad subiectionem, huiusque firmamentum ac notam, homagium; licet extra territorium eius, cui iurauit, habitet: nata inde sunt Germanica illa *Landsasserey* & *Landsaß*. Et *Landsassius* est, qui ratione sui pariter ac rei, quam possidet, alienæ iurisdictioni subiectus. Wehnerus in Obseruationibus, voce *Landsasserey*; quem Mundius notat, capite 11 De muneribus, n. 200, plurima ibidem ex Io. Bidenbachio, quamuis nulla eius facta mentione, ad verbum transscripsisse.

Hinc quicunque in Saxonia feudum habet, landsassiatus iure censetur. Ac licet extra illam cum familia agat: dominus feudi tamen, non secus atque alium sibi subiectum citare potest; sine discrimine actionum & caussarum, siue spectent bona citati, siue non spectent. Wehnerus d. l. Ziegl. ad Praxin Nic. Caluoli, §. *Landsassii*, concl. 1, num. 22 & 145.

Neque discrimen iudiciorum habetur, quoque alterum alteri præstat, dignitatis: vt haud minus sistere se præfecturæ debeat, qui intra huius fines bona possidet, quam regimini aut curiæ prouinciali,

agnut E ciali,

casu, qui ex prærogatiua quadam iis duntaxat subiest. Sola quippe, quæ ex iurata subiectionis promissione nascitur, ὑπεροχὴ spectatur. Mundius d. l. num. 201, Ziegler. c. n. 145, L. B. de Lyncker Decis. XC.

Quod ad nostrum institutum maxime pertinet, nihil etiam opus est, contra absentem, tam subsidiaria quam edictali citatione; sed fit citatio aut traditur in prædio vasalli. Qui si contumax fuerit, adiici solet, qualis & communi iure non insolens est, comminatio: fore vt feudo priuetur, nisi compareat. Berlich. 1 Concl. 3, 13, Decis. Lynck. CLXXXV & MXXIII.

Quod siquis nec domicilium nec feudum in territorio, vbi landsassiatus obtinet, sed alibi habeat, neque præsens sit: omnino subsidiarie citari debet. Præsens *in faciem*, vt loquimur, citatur, seu scripto id fiat, seu pro re nata verbis. Quod in *simultaneo* quoque inuestito, vbi præsens fuerit, locum inuenit. Absentem subsidiarie citari necesse est, vtcunque feudum, in quo simul inuestitus, in territorio fuerit citantis. Habet enim solam spem successionis, & quoddam in feudo radicatum ius, non ipsam possessionem. Carpz. 1. 1. *Resp.* 78, & Process. 1 11, 3, 54 sequ. Quare frustra citatio in feudo peragitur: nisi vasallo possessori simul iniunga-

iungatur, vt suo eam sumtu reddi alteri curet. Decis. Lynck. MXXIII. Hocque pacto restringi debet Berlichii sententia, indicata Conclusione tertia, num. 15.

Ex dictis apparet, ius citandi, quod ex iure landsassiatus fluit, longe differre ab altero, quod ex foro rei sitæ. Illud enim fundamentum habet in subiectione, quæ possessioni rerum perpetuo coniuncta est: alterum nulla nititur potestate in personam.

Vt necessaria sit subsidiaria citatio, respectu iudicis, in cuius finibus citandus agit, opus illi est iubendi & cogendi in hunc potestate. Fac igitur filium eius, cui perpetua & in heredes transiens iurisdictio data est, a iudice domicilii, aut vbi ipse contraxit, e finibus paternæ iurisdictionis euocandum esse. Sane Romano iure, qui magistratu fungitur, in liberos quoque, masculos pariter ac feminas, quia munus illud non perpetuum est, gaudet iurisdictione. Lege LXXVII *De iudiciis.* Atque id in magistratibus ciuitatum, qui præterea non soli, sed cum collegis iurisdictione vtuntur, hodie quoque locum reperit. At vero, cui perpetua, & in heredes, instar patrimonii, transitura iurisdictio est, nequit hanc in filium, vtpote sibi parem hactenus, exercere. Ex quo sequitur, nec requiri, vt

E 2 filium

tiuum citaturus, qui ius citandi habet, patrem in subsidium adeat. Modest. Pistor. IV Quæst. 169, Berlich. I Conclus. XI, 18 sequ.

Quid autem, si delicti reus sit filius? Delicto amitti dignitatem, constat ex lege I Cod. *Vbi senat. vel clariss.* & lege XLVII *De ritu nuptiarum*. Senatoria intelligitur. Sed non eadem cuiusuis dignitatis, in primis nobilitatis, ratio est: tantumque abest, vt solo delicto, & citra sententiam, amittatur, vt ne torqueri quidem nobilis sine speciali principis permissu queat. Pariter nec alia iura pereunt. Retinet igitur & filius ius succedendi in paternam iurisdictionem; & quatenus par patri, eatenus huic non subiectus est. Eatenus pater nec exercere in eum potest iurisdictionem. Hinc cogniturus de ipso delicto, cui alias ius cognoscendi in ista caussa competit, recte citat filium patre quamuis non compellato. Adde Berlich. d. l. num. 20 sequ. Carpz. Praxi crim. CXVIII, 93 sequ.

Haud sufficit, vt quæ postea in foro aguntur, ac decernuntur, rata sint, semel quem subsidiarie citari. Toties repetendum hoc est, quoties alias citandus quis foret, si in finibus moraretur citantis. Itaque nec sufficit, semel quempiam contumacem pronuntiatum: quia post illam sententiam alia in eadem caussa obuenire possunt negotia,

gotia, quæ nisi quis audiatur denuo, vel ex nova contumacia condemnetur, non recte expediuntur. Colerus III De proc. execut. 7, 46.

Iudice, cuius subsidio opus est, non requisito, prohibere licet citantis nuntium, ne peragat mandata; quin punire licet eundem, vbi hæc peregerit. Citato ipsi recte interdicitur, ne pareat citationi, neve posthac istos nuntios, istas citationes admittat aut accipiat. Potest tandem & cum iudice, qui nimium sibi permisit, agi per litteras: facta protestatione contra ea quæ gessit illegitime, poscendoque aut petendo, vt debito iuris ordine procedatur. Hæc omnia pro ratione circumstantiarum, & quatenus ordinarius citati iudex citanti reuerentiam aut magnam, aut mediocrem, aut nullam debet. Videatur Gail. I Obseru. 56, 7, Meuius VII Dec. 391.

Iudex in subsidium rogatus, suo arbitratu vel ipse exequitur citationem, pro more antehac inducto; vel permittit, nuntium rogantis citationem tradere citando. Interdum & iurati notarii opera adhibetur. Meuius IV Dec. 328.

Vtrum is, cuius subsidiaria opera expetitur, ius habeat cognoscendi in caussa, disceptari solet. Nos de citatione loquimur, qua id agitur, vt sistat se citatus: vbi illæ omnino rogati iudicis partes

funt, vt videat, vtrum iure alter euocetur. Nam occurrunt subinde variæ citatum non sistendi caussæ. Qua de re Martini ad Proc. E. S. IV, 55.

Fac enim plures, quorum aliqui alium agnoscunt iudicem, vno libello conueniri: caussa interim non connexa est necessario, sed commode aduersus extraneos separatim potest agi. Hoc casu iure denegatur subsidium. Aliud dicendum, vbi caussa diuidi nequit. Decis. Lynck. CCLXXVII. De reorum remissione notum est, quam plerumque difficulter impetretur.

Contingit vt & testes, ob itinerum difficultatem, aut alia de caussa, nequeant euocari, & iuste sistendi se onus detrectent. Consultius igitur, vt examen, facta articulorum copia, ordinario testium magistratui committatur.

Callistratus, lege III, §. 6 *De testibus*, ex Hadriani rescripto, non temere euocari vult testes per longum iter: & multo minus milites auocandos esse a signis vel muneribus, perhibendi testimonii caussa. Addit, ex Diuorum Fratrum rescripto: iudicantis esse, diligenter explorare, quæ consuetudo in prouincia, in qua iudicat, fuerit. Si enim probetur; siue, quod idem est, si constet; plerumque illam euocationem, in aliam ciuitatem, solitam fieri: idem deinde sine dubitatione seruari posse;

posse; modo deprehendat iudex, necessarios testes esse in ipsa cognitione.

Ergo vbi necessarii haud fuerint, aut mos prouinciae aliud postulauerit: nec euocandi temere sunt, nec euocationi facile annuendum. Spectandae potius circumstantiae: vtrum iter longius, an a functione quis auocetur; & quae huius sunt generis istam suggestura exceptionem. Schilterus ad Pand. VII, II. Quin & eodem in iudicio, si testis egregia persona, si matrona honesta sit, aut valetudine laboret, extra locum iudicii interrogatur.

Haec in ciuilibus siue pecuniariis caussis, quas Iustinianus imperator, Nouella XC, 5, vocat ζητήσεις χρηματικάς. In quibus eidem placuit, vt fauore probationum, quia per euocationes testium, ex remotis locis ad locum iudicii, nimis angustientur, examen iudici, vbi degunt testes, potius committatur.

Aliud fieri iubet in caussis ἐγκληματικαῖς, siue criminalibus. Quoniam enim in his, magnum aut rei aut veritatis, periculum vertitur, & potest interdum ad torturam perueniri: publice expedit, quod & auctor dialogi De oratoribus monet, testimonia coram atque a praesentibus dici. Rittershusius ad Nouellas part. IX, cap. XXII, pag. 613.

Cete-

Ceterum veteri a statu longe abiit hodierna Imperii Romani facies: vnde & illa testes, æque vt delictorum reos, remittendi necessitas haud obtinet. Quodsi magni momenti caussa sit, nec erui satis queat veritas, nisi reus præsente teste, quam *confrontationem* appellamus, interrogetur: publica vtilitas omnino exigit remissionem. Quæ nec denegari iuste tunc potest; & alicubi lege publica iniungitur. Vide Richt. Decis. XV.

In ciuilibus negotiis, postquam & multiplices, & valde confusæ apud nos factæ sunt iurisdictiones, frequentari quidem coeperunt litteræ, vt nominantur, *mutui compassus*: quibus tamen, ad mittendum ipsum testem, Meuius IV Decis. CCLIX nullum vult locum relinqui. Adeoque ne tentari quidem hanc missionem debere. Satis fore si testes examinet iudex, cui subiecti sunt. Sed hoc in casu spectandum, quidnam moribus præualeat.

Citatus in subsidium reus licet coram suo iudice excipiat, citantis forum non esse competens; & huic forte exceptioni apud eundem iudicem respondeat pars aduersa: nequaquam tamen liberatur. Nam de fori iure, vtrum illud competens sit, solus iudicat, qui suam esse iurisdictionem contendit. Lege II *Si quis in ius vocatus*, lege V & XXX *De iudiciis*, Meuius IV Decis. 327. Vnde inter-

terpretationem recipiunt, quæ idem habet cap. XVII De arestis, num. 7.

Denegante iniuste operam, qui in subsidium fuit requisitus; ius nascitur læso, cuius interfuit alterum sisti; potestque restitutionem damni, inde accepti, a iudice tam inofficioso petere. Meuius d. n. 7. Quod remedium sicut euentu anceps; ita tunc demum, vbi nullum vtilius adfuerit, adhibendum est.

Quare adeundus potius, si quem habet, superior, vt ab eo compellatur. Carpz. ad Elect. const. I, 2, 28, & Proc. VII, 3, 16 sequ. Addi etiam solet litteris subsidiariis comminatio, fore, vt par aliquando pari referatur. Qualem & diserte iubent alicubi Ordinationes iudiciorum. Sed quam iusta comminatio ea sit, & quam iuste hoc casu exerceatur talio; multum quippe differens a *repressaliis*, quas ordinarie veritas constat: actor tamen, vbi se moueri non patitur, qui requisitus est iudex, nihil iuuatur. Quocirca tandem fortiore, vt supra diximus, remedio vtendum est, edictali citatione; aut pergendum, qua licet. Vide Meuium num. 13, Coler. De proc. exec. III, 7, 43.

Si testes non sistantur, nec ab ipso iudice rogato, transmissa quamuis articulorum copia, examinentur: videndum est, vtrum nihilominus proce-

di in caussa possit, periculo eius eorumve, quorum culpa non impetrare licet examen. Argumento eorum, quæ habent Colerus & Meuius dictis locis.

Videndum etiam, si forte in finibus citantis deprehendatur testis. Sane qui nondum citatus fuit, habet ius prouocandi ad forum suum, vtque legitime citetur, petendi: ac merito auditur, si paratum se dicat, facta subsidiaria citatione, vel sistere se citanti, vel interoganti suo magistratui respondere. Quamquam, si vltro sequatur producentem, sine vitio, nulla licet alia citatione præuia, interrogatur; docente hoc, & defendente Meuio, v Decis. CCCII. At vero citatus jam subsidiarie, sed frustra; idque sua pariter, vel saltem magistratus sui culpa & pertinacia; iure prouocandi ad forum ordinarium nequit gaudere.

Vt forsan non comparente, qui subsidiarie citatus est, tanquam aduersus contumacem agi queat, opus est, de citatione ipsa, recte facta, ex actis constet. Certissimam fecerit fidem ipsius iudicis, qui rogatus fuerat, relatio: siue litteras hanc in rem miserit; siue testimonium apertum, consueto sigillo firmatum. Etiam nuntio rogantis iudicis iurato, si illi permissa fuit traditio citationis; aut notario publico, si sollemni instrumento de facta rite citatione testetur, fides habenda est. Nam

hoc perinde videtur, ac si in territorio citantis citationem peregissent. Gailius I Obs. 34.

Citatione facta a nuntio rogati iudicis, quamuis iurato; quia is iudici, qui rogauit, iureiurando isto haud obstrictus est: fidem quoque, nisi iuuetur sui iudicis testimonio, non meretur. Nuntii cuiusuis non iurati relationi haud creditur: neque sufficit, nisi vbi receptum est, coram notario, & quasi iurata fide, ipsum de re gesta testari Meuius IV Dec. 328.

Hæc de citatione subsidiaria: a qua diuersum est alterum subsidii genus, quod in exsequenda re iudicata petitur ac præstatur. Hoc casu, vbi exceptiones opposuerit, contra quem exsequutio petitur: nulla competit rogato iudici cognitio; nisi exceptiones illæ caussam ipsam non spectent, nec impugnent sententiam. De quibus eatenus cognoscendi ius habet, ne temere per exsequutionem iniuria fiat condemnato. Si quid ergo oriatur dubii; ordinarium caussæ iudicem certiorem faciat. Sicut etiam fas inferiori iudici, & nudo exsequutori sententiæ, vbi periculum est, ne iniuria quis lædatur, mandanti id referre. Ant. Faber Cod. Sabaud. VII, 20, 1, Berlichius I Conclus. 79, 41 sequ. Meuius Dec. I, 143, & V P Dec. 4, Struuius Exerc. IV, 45.

Fa Cita-

Citationem *realem* nolunt aliqui agnoscere: quia aliud sit, iuberi quem adesse in iudicio; aliud, ipsum apprehendi ducique. Sed potest omnino tolerari, si intelligatur citatio, quæ fit verbo simul & facto, siue cum apprehensione; non sola apprehensio. Quemadmodum vocatio in ius ordinarie fiebat solis verbis: tunc demum vero iniecta manu, si sponte non iret vocatus. Neque hodie citatus, citandusve comprehenditur, nisi aut fugiens aut de fuga suspectus.

Vulgo realis citatio etiam *arestum* appellatur. Significat hoc vocabulum, si pro mere Gallico accipiatur, impedimentum & quasi firmationem in aliquo loco: estque interdictum magistratus, ne res aut persona loco vel statu suo moueatur. Vt excedere loco, aut rem auferre non liceat ei, cui ipsi, cuiusque rebus est indictum. Fit autem hoc sine manus iniectione: quod etiam necessarium est in aresto, vt vocatur, *reali*. Interim vulgo in genere dicitur *manuum iniectio*, siue *apprehensio*; & pro ea ipsa quoque vsurpari solet. Peckius De iure sistendi, cap. 1, num. 4.

Apparet hinc igitur, si per arestum intelligatur comprehensio & captura hominis, in quantum conueniat cum citatione reali. Quin licet nulla manus reo inferatur, sed tantum prohibea-

tur

tur certo loco excedere: id tamen pariter, vt arestum reale, in Germania effectum habet realis citationis. Eum enim in finem reus ipse, aut res eius detinetur, vt tandem tædio remoræ in iudicio compareat, vel cautionem iudicio sisti & iudicatum solui caueat. Gailius De arestis imperii, cap. I, 15.

Illud iam expediendum est, in quibus caussis, & contra quos citatio realis locum habeat. Enimuero quoniam species *exsequutionis* est, nequaquam ordinarie permittitur. Interim contingit sæpe, vt reus fugiat, aut de fuga sit suspectus, neque satis sit, eum forsitan per procuratorem comparere. Hoc igitur casu, ne iudicium eludatur, vtque sumtibus parcatur, in persequendo reo, & alibi contra eum agendo: potest comprehendi, inuitusque duci ad iudicem.

De ciuilibus caussis id testatur lex x, §. 16 *Quæ in fraud. cred.* Pariter iure Saxonico id obtinebit in caussis matrimonialibus: quod in his ex recepta consuetudine procurator non admittitur. Carpz. Iurispr. consist. III, 31. De criminibus, poenam corporis merentibus, non est dubium. Prætterquam enim, quod ibi etiam procuratori non nisi certo respectu locus datur: ordinarie reus aut fugit, aut præsumitur fugiturus. Atque hinc ordi-

ordinarie in his delictis citatio realis dicitur concedi. In aliis locum non inuenit, nisi quando finis magistratus nequit obtineri: exempli gratia, si quis relegandus, & ad iusiurandum, quod vrphedam appellamus, adigendus sit. Aut si quis non habeat, vnde soluatur multa forsan irroganda: nam tunc in carcerem compingi debet. Vide Carpz. Praxi crim. CXI.

De cetero comprehendi potest quilibet reus, cuiuscunque sexus, & dignitatis: modo caussa tanti momenti sit; nec queat aliter ius suum cuique, seu priuato, seu ipsi reipublicæ, tribui. Atque in delictis obseruandum est, quod Petrus Theodoricus in Criminalibus monet, cap. IV, 10, 4, & Carpz. d. l. num. 40 & sequ. Præterea nemo detineri debet aresto, nisi contra quem præsto sunt indicia legitima. Alias magistratus, licet de indemnitate caueat accusator, iniuriarum conueniri potest. Quænam vero indicia sufficiant, iudex arbitrabitur. Consulantur lex 1 *De custodia & exhibit. reor.* Ordin. Carol. crim. art. 6, 18 & 20, Theodor. d. l. num. 1, Carpz. num. 15 & sequentibus.

Tandem ordinarie requiritur, vt auctoritas mandatumque iudicis, in cuius finibus siue territorio reus deprehenditur, præcedat; partim ne

ale-

aliena turbetur iurisdictio; partim ne citando temere fiat iniuria. Lege III C. *De exhib. & transm. reis.* Accedit, quod hodie, in ciuilibus quoque caussis, ius vocandi soli magistratui competit.

Contingit interdum tamen, vt periculum in mora sit: quo casu tum in criminalibus, tum in ciuilibus, nec iussus iudicis, nec apparitores exspectari debent; sed reus priuata auctoritate potest apprehendi. In ciuilibus caussis argumento est laudata lex X §. 16 *Quae in fraud. cred*: Quod si reus in ipso crimine, dum id perpetrat, deprehendatur: ideo quoque permissa est priuata captura, quod in notoriis mandatum non requiritur. Denique & extra casum periculi, priuata apprehensio locum habet, vbi id consuetudine aut priuilegio est receptum. Zoesius ad Pand. De in ius voc.

Haec qualicunque congesta studio, quamuis nihil contineant, quod nemini antehac vel dictum sit vel auditum: obuio tamen sui vsu non displicitura legentibus confido. Exercendi in academiis ingenii, non ostentandi semper, materia quaeritur. Habet quoque suam gratiam, collata in vnum conspicere, quae apud varios dispersa: & ipsa fortassis proponendi aut explicandi ratio, interpositumque subinde iudicium, vt non poeniteat lectionis, efficiet.

SVP-

SUPPLEMENTUM.

EDICTALIS citatio declinari poteſt, ſi domeſtici aut cognati eius, qui citandus eſt, promittant, ſe curaturos, vt citatio reo ipſi tradatur. Sic Scabini Hallenſes, menſe Aprili anni M DC LXXXIX, contra adulterum fugitiuum: Es wäre die citatio ad Domum, oder in loco iudicii nicht genug; es wolten denn die Angehörige verschaffen / daß die ergehende Citation dem Ausgetretenen gewiß zu Händen komme / so möchte die Edictal-Citation wol unterlassen werden.

Niſi conſtet, poenam capitis locum habere: omiſſo banni proceſſu, ex officio duntaxat inquiritur in crimen, & reus ſimpliciter per edictum citatur. Hinc formula pronuntiandi: Es hätte zwar der sonst gewöhnliche Achts-Proceß/ nach Gelegenheit des Falls/ nicht statt: es werde aber nichts desto weniger mit der Edictal-Citation wider den Ausgetretenen billig verfahren/ und inmittelst die Anstalt gemacht/ daß ihm von seinen zurückgelaßnen Güthern nichts abgefolget werde. Et Scabini Lipſienſes menſe Nouembri M DC XCVII: Daß mit dem gewöhnlichen Achts-Proceß wider N. S. zwar nicht zu verfahren/ noch dessen Güther noch zur Zeit zu annotiren: Er werde aber nichts destoweniger/ wegen des ihm beygemessenen Verbrechens/ auf gewisse Inquiſitional-Articul/ so zu dem Ende abzufassen und zu denen Acten zu bringen/ zu antworten/ mittelst öffentlichen Anschlags in dreyer unterschiedener Herren Landen/ ſub pœna confeſſi & conuicti gebührend vorgeladen. Worauf alsdann ferner ergehe/ was recht sey. In rationibus decidendi addidere: Dieweil aber dennoch das ihm beygemessene Verbrechen/ inmassen es angegeben wird/ pro crimine Sodomitico nicht zu achten/ und die Todes-Straffe nicht nach sich ziehet/ diesem nach der Achts-Proceß/ und noch zur Zeit die Annotation des Vermögens nicht statt hat; Im übrigen die Leichtfertigkeit und Unfläterey/ so S. mit dem Knaben getrieben haben sol/ höchststrafbar/ er auch deßhalber/ obangeführter massen/ durch der Knaben einstimmige inculpation zur Inquiſition zur gnüge grauiret/ also damit wider ihn billig zu verfahren/ und er/ weil man nicht weiß/ wo er anzutreffen/ edictaliter vorzuladen;

den; So ist von uns gesprochener massen billig erkant worden.

Est etiam, vbi contra consortes vnius delicti diuerse pronunciatur, facto discrimine, vtrum bona habeant in territorio iudicis citantis, an nulla. Nostrates Scabini mense Septembri anni MDCXCIX: Daß zuförderst denen Ausgetretenen fleißig nachzutrachten/ ob sie erlangt/ und zur gefänglichen Hafft gebracht werden möchten. Woferne sie aber nicht zu bekommen/ ist wider dieselbe/ so viel deren unter denen Gräfl. Hohenloischen Gerichten seßhafft/ der Achts-Proceß anzustellen/ gegen die übrigen aber mit der Edictal-Citation zu verfahren.

Praeterea pro ratione circumstantiarum arbitrio superioris relinquitur, banno an inquisitione, siue sola edictali citatione, velit aduersus absentem agi. Inde formula: Wieder gedachten flüchtigen N. aber ist mit dem Achts-Proceß gebührend zu verfahren/ es wolte denn die hohe Landes-Obrigkeit an dessen statt den Edictal-Proceß gelten lassen/ auf solchen Fall würde derselbe billig angestellt. V. R. W.

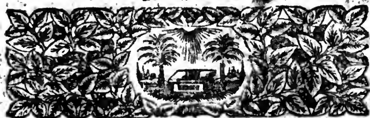
Requisita edictalis citationis probe obseruanda sunt: vt integrum habeat spatium citatus, & publice affixae haeserint iusto tempore citationes. Vbi in alterutro peccatum, nequit reus haberi contumax. Scabini nostrates: Würde der dritten Edictal-citation halber/ alwo sie angeschlagen worden/ zu welcher Zeit es geschehen/ und daß selbige eine vollkommene Sächs. Frist gestanden habe/ behörige Nachricht zu denen Acten gebracht werden/ inmassen vor allen Dingen von nöthen/ so ist peinlich Angeklagter/ nach anderweit vorgehender peremtorischer Ladung/ bey Strafe Ungehorsams zu erscheinen/ und voriger Citation Folge zu leisten schuldig/ worauf so dann ferner ergehet/ was recht ist. V. R. W. Et mense Februario anni MDCXCVIII: Dieweil zur Zeit der Ungehorsams-Beschuldigung am 11 Ianuarii dieses Jahres die zu Quedlinburg angeschlagen gewesene Edictalcitation, wider des Fiscals Vorgeben fol. 153. keine völlige Sächs. Frist gestanden/ und demnach peinlich Angeklagter einigen Ungehorsams mit Fug nicht beschuldiget werden können/ auch der Mangel dadurch/ daß gedachte Citation annoch nach verlauffenem Termin/ biß auf den 27 Ianuarii angeschlagen ge-

wesen/ nicht ersetzet wird/ sondern zu Vermeidung der Nullität die in denen Rechten dißfalls verordnete Frist eigentlich beobachtet werden muß; So ist peinlich Angeklagter zuforderst nochmals in unterschiedner dreyen Herren Landen Edictaliter, und dergestalt/ daß iede Citation nicht nur eine vollkommene Sächs. Frist in sich enthalte/ sondern auch so lange angeschlagen stehe/ bey Strafe Ungehorsames vorzuladen; Ergehet sodann/ wenn peinlicher Ankläger seine Anklage in Termino gebührender massen wiederholet/ und hiernechst auf Angeklagtens aussenbleiben/ dessen Ungehorsam beschuldiget/ in der Sache ferner was recht ist. V. R. W. Itidem anno M DC LXXXIII, mense Iunio: Und wenn von Zeit des Anschlags biß auf den Termin die Citationes an allen dreyen Orthen eine völlige Sächs. Frist/ darein aber weder der Tag des Anschlags/ noch Terminus zu rechnen/ affigirt gewesen/ gedachter Anwald auch Angeklagten Ungehorsams anderweit beschuldiget/ so ergehet darauf ferner was recht ist. V. R. W.

Qua cautione opus sit, aut uti liceat, in reali, quæ vocatur, citatione, sequens Scabinorum nostratium sententia declarat, dicta mense Ianuario M D C C. Im Fall auch H. S. G. welcher den Brief geschrieben/ und mit seinem Vater in der Irre herum gehet/ in der Stadt oder dem Weichbild wahrzunehmen/ und ihm sonst in der Stille nicht beyzukommen/ daß man ihn mit Mannschafft angreiffen müste/ er aber denenienigen/ so ihn auf der Obrigkeit Befehl in Arest bringen sollen/ mit Geschoß oder Degen/ wie er auch in seinem Briefe vorgegeben/ sich wiedersetzen würde/ haben sich die Abgeschickte des Moderaminis inculpatæ tutelæ zu gebrauchen/ und so viel möglich dahin zu sehen/ daß weder ihm an seinem Leben einige Gefahr zugezogen/ noch auch ihnen den Abgeschickten etwas dergleichen begegnen möchte. Wiewol auch wenn er auf gewöhnliche Weise eingesperret wird/ er von selbst sich wird ergeben/ und die Weitläufftigkeit/ die sonst bey dem Angriff nicht unterbleiben dürffte/ einstellen müssen. V. R. W.

* Ne quis miretur, pag. xxiv directum census dominium a nobis agnosci: consulat Ord. n. iudic. E. S. tit. XLVI, §. Würde sichs. quæque ibi notavit Zieglerus, & in Synt. Rud. Strad. II, 10. 3.

FRID.

FRID. HARTMANNO FISCHERO

Nobilissimæ iurisprudentiæ cultori strenuo Genere ac suismet laudibus insigni.

IO. PHILIPPVS SLEVOGTIVS

FELICITATEM!

AGNA virtutis incitamenta habes, nobilissime FISCHERE, quæ te nequaquam patiuntur ætatem per otium aut prauas corporis voluptates agere, & humili turbæ, vel ceteris, qui laudari salua fronte nequeunt, esse similem. Quoties aut nomen cogitas, quod tum multis profiteris; aut propria tibi domestica decora, vt merito crebro facis, circumspicis: illa sane academicis, id est, virtutis ac sapientiæ meditamentis addicta fides; ille Paternæ dignitatis ac meritorum, post erepti etiam repentina nimis fata, duraturus splendor, tot fulgentes familiæ faces, ac præluentia sidera, pectus tuum non possunt non incendere

G 2 *cupidi-*

cupiditate ac cura, ne quid vel admittas, iisdem indignum, tibique opprobrio futurum, aut saltem pœnitendum; vel negligas, quod tanta exempla, tot tuorum vota, ac spes de te omnium, intelligis exigere. Itaque vt pares te publicae rei, & indies magis idoneum reddas, quem Principes magni ament, quem suo iungant lateri; omnem colendi ingenii animique occupas occasionem, & irreuocabili gradu elabenti incautis, prouide manum iniicis, addens variæ eruditioni, quidquid ciuilis elegantiæ potest mores exornare. Huc vsque in museo & vmbra, vel in docentium auditoriis, operatus es optimis artibus scientiisque, cumprimis diuini & humani iuris prudentiæ, tam arduæ quam speciosæ. Nunc felicibus auspiciis in cathedram ac mediam veluti lucem progrederis, ad certamen pulcherrimum, non infestæ quidquam hostilitatis, non cladem vllam, nec cruorem, sed oppugnatæ a pacatis, & telis innoxiis, nec minus fortiter defensæ veritatis laudem habiturum. Conflicturus es cum delecta commilitonum manu, non contra leges, seuera sanctione munitas; sed instituto, plausibus ac præmiis perdigno: neque armis, qualia Marti & Æneæ apud Maronem in Cyclopum antro, aut Achilli apud Homerum à Vulcano cuduntur; sed qualia in Mineruæ officina Musis concinnantur. Perge, perge, quo cœpisti cursu, tot argumentis, & tuæ ipsius indolis præclaro impetu stimulatus. Quidquid nunc laboris, quidquid molestiæ

lestiæ exhauriendum fuerit, honestissima pensabitur voluptate. Suaue tibi erit, instar Sirenum fugisse perniciosas omnes illecebras, neque cum ignauis, & ventri deditis, commercii quidquam habuisse: suaue erit & pulchrum, per tot difficultates infatigabili euasisse constantia, moxque meritis decorari honoribus: suaue erit & gloriosum, magis magisque efferre caput, ac viris olim, quos non sola plebs suspicit, accenseri. Sanctissimum numen adsuturum credas deuotis sibi & publico egregio conatibus, vt quantum in recta, honesta & salutaria generosus fertur animus, feliciter adsequaris. Vale.

Heroum soboles raro bona cernitur: at Tu
Herois Patris es multo dignissimus hæres.
Qui cathedram Themidos multis cum laudibus ornas,
Mox patriæ decus & plura incrementa daturus.
Adsistat studiis Deus & bene cœpta secundet!

Georg Wilhelm Beyer/ M. L.

Audit Sacrato Canoni venator Esauus,
Permulta quoniam labe notatus erat:
Ast piscatores pietatis laude feruntur,
Quos modo Scripturæ pagina sacra refert.
Gloria Parnassi nostri, FISCHERE *colende,*
Si Te conspicio, nomen & omen habes.

Edit

Edis enim claræ virtutis pignora clara
Piscans in Themidis nocte dieque mari.
Hic quam des operam, præstans labor indicat ille,
Quem nunc euulgant ære loquace manus.
Gratulor ergo Tibi merito de nisibus istis,
Ac tanto studio præmia digna precor.

Philippus Wilhelmus Erlbeck
de Sinningen.

IMpulsu docto varias FISCHERE per artes
Fert te animus, gressus nec piger ille legit
Doctorum, Magni Genitoris, queisque beatam
Concessit sedem nomen ad astra poli.
Piscaris bene, docta probant conamina, perge;
Fert labor egregius præmia digna sibi.
Felici optatam Themidis contingere metam
Continget cursu hoc. Auguror, idque precor!

Christianus Hartm. a Gülich,
OPPONENS.

QVi citus ingenuis vacat artibus, atque disertam
Aonii turbam nocte dieque citat:
Præmia digna capit, pariterque citatur ab illa
Nominis ad famam perpetuumque decus.
En vtrumque TVA *hæc, Cognate, citatio docta*
Testatur! toto pectore plaudo TIBI.

Frid. Henr. a Gülich. Spir. LL. *Stud.*

